

УДК 620.2:685.34+339.13

*Попович Н.,
к.т.н., Інститут шкіряної промисловості, м. Лодзь, Республіка Польща*

*Беднарчук М.,
к.т.н., доц., професор кафедри товарознавства і технології непродовольчих товарів,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів, Україна*

*Лавінська К.,
к.т.н., Інститут шкіряної промисловості, м. Лодзь, Республіка Польща*

*Сервета В.,
к.т.н., Інститут шкіряної промисловості, м. Лодзь, Республіка Польща*

РИНОК ШКІРЯНОГО ВЗУТТЯ

Повідомлення 1

Формування бази даних про стан і перспективи розвитку світового ринку шкіряного взуття та аналіз його європейського сегмента

***Анотація.** За результатами аналізу офіційних даних провідних профільних європейських і світових дослідних установ сформовано базу даних про стан світового ринку шкіряного взуття у 2013-2017 рр. Дані охоплюють 213 країн світу. Крім цього, створена база даних про прогнози перспектив розвитку ринку шкіряного взуття до 2021-2024 рр. (за основними показниками розвитку, за регіонами світу та найбільшими виробниками взуття у цих регіонах). Проведено загальний аналіз сучасного європейського ринку шкіряного взуття. Обґрунтовано актуальність кількох напрямів аналізу сформованої нами бази даних про сучасний світовий ринок шкіряного взуття: аналіз перспектив його розвитку до 2021-2024 р. на територіях, які найближчі до України та Польщі; аналіз сучасного місця і перспектив України та Польщі на світовому ринку шкіряного взуття; аналіз нинішнього місця України (як майбутнього учасника євроринку) на європейському ринку взуттєвих товарів та порівняння сучасного ринкового місця України та Польщі як найближчих сусідів і дуже схожих за багатьма параметрами держав.*

Ключові слова: взуття, ринок, база даних, аналіз.

*Popovich N.,
Ph.D., Institute of Leather Industry, Lodz, Republic of Poland*

*Bednarchuk M.,
Ph.D., Associate Professor, Professor of the Department of Commodity Science and Technology of Non-Food Products, Lviv University of Trade and Economics, Lviv, Ukraine*

*Lawinska K.,
Ph.D., Institute of Leather Industry, Lodz, Republic of Poland*

*Serweta W.,
Ph.D., Institute of Leather Industry, Lodz, Republic of Poland*

MARKET OF LEATHER FOOTWEAR

Message 1

Formation of the database on the state and prospects of the development of the global leather footwear market and analysis of its European segment

Abstract. According to the analysis of official data of leading profile European and world research institutions, a database about the state of the world leather footwear market in 2013-2017 has been developed. The data covers 213 countries of the world. In addition, a database of forecasts of the prospects for the leather footwear market development until 2021-2024 (based on the main indicators of development, according to the regions of the world and the largest producers of footwear in these regions) has been created. A general analysis of the modern European leather footwear market is conducted. The relevance of several areas of analysis of the elaborated database about the current world leather footwear market is substantiated, namely: the analysis of the prospects for its development till 2021-2024 in the territories closest to Ukraine and Poland; analysis of the current place and prospects of Ukraine and Poland on the world market of leather footwear; an analysis of the current place of Ukraine (as the future participant of the euro-market) on the European market of footwear and comparing the current market place of Ukraine and Poland as closest neighbors and states similar in many parameters.

Keywords: footwear, market, database, analysis.

Постановка проблеми. Аналіз місця, часу, кількості і масштабів наукових публікацій про дослідження ринку взуття дозволяє стверджувати, що стосовно значних масштабів (країна, регіон, материк тощо) цей напрям наукових досліджень став можливим і стрімко набув актуальності лише в останні десятиліття – приблизно з 1960-х рр. Наприклад, в Україні про важливість таких робіт наголошували вчені – дослідники взуття Ю. Зибін, В. Коновал, М. Кушнір, В. Нестеров; у Польщі – Зд. Кошуба та ін. [1-5].

Зокрема, спеціалісти з товарознавства взуття переконані [6], що зі статистичних даних про гардероб взуття сучасного споживача можна зробити систему науково вагомих і практично значимих висновків для опису стану, проблем і перспектив ринку взуттєвих товарів. Наприклад, статистичні дані показують [7], що усереднений споживач взуття в Північній Америці та Європі має 12 пар, але при цьому кожна жінка з цього масиву споживачів – 21 пару; з наявного асортименту лише три пари означені споживачі використовують найчастіше. Наведений приклад показує, що наявні статистичні дані про ринок взуття потребують найглибшого аналізу з позицій основної рушійної сили ринку - потреб споживачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні 10-15 років проблемами українського ринку ужиткових промислових товарів і харчових продуктів доволі інтенсивно займаються в усіх провідних наукових школах їх дослідження; про це свідчать і численні наукові статті, і монографічні дослідження, і навчальні посібники, і навіть створення профільних спеціалізованих періодичних видань [8].

Крім цього, значно більше публікацій належить аналітикам популярних профільних друкованих і особливо електронних видань, виробництва взуття і торгівлі ним.

Зокрема, в українських вишах технологічного і торговельного профілю проблеми ринку взуття досліджували у наукових школах професорів Л. Байдакової, С. Гаркавенко, І. Дудли, Е. Касьяна, В. Коновала, В. Либи, О. Мокроусової, Н. Омельченко, Б. Семака-старшого та ін. У Польщі найвагоміші публікації науковців, присвячені аналізу польського та європейського ринку виробів зі шкіри, належать дослідникам науково-дослідного інституту IPS (Instytut Przemysłu Skórzanego) у м. Лодзь та його відділення у м. Краків – А. Bednarska, R. Gajewski, E. Grzesiak, M. Jabłońska, K. Ławińska, B. Rajchel-Chyla, B. Woźniak.

Аналіз результатів досліджень і публікацій означених вище та інших авторів, зокрема, показує, що з позицій сьогодення вони мають кілька суттєвих, на нашу думку, недоліків, а саме: практично усі наведені дані про стан ринку взуття на сьогодні морально застаріли, оскільки переважно охоплюють 2000-2010 рр., а дані про його перспективи – у найкращому випадку 2012-2014 рр.; в наведених матеріалах практично не висвітлені новітні об'єкти ринку взуття – сучасні моделі і конструкції взуття, інноваційні матеріали і технології виготовлення і, що дуже важливо, найбільш перспективні наукові розробки; аналіз ринку взуття найчастіше обмежується однією країною чи окремим регіоном, а не розглядається у глобальному масштабі; вектори аналізу не пов'язані (або майже не пов'язані) з найвагомішими соціально-економічними показниками ринку даної країни (наприклад, обсяг ВВП на одну особу).

Постановка завдання. Проведений вище загальний аналіз останніх досліджень і публікацій, а також наші [9-10] публікації з означеної проблеми дозволяють об'єктивно оцінити масштаби потреби у систематичному комплексному фаховому дослідженні сучасного ринку взуттєвих товарів. Тому в

даній статті ми обмежимося лише найменш дослідженими і, відповідно, найбільш актуальними, на нашу думку, складовими частинами цієї проблеми: формуванням бази даних про сучасний світовий ринок шкіряного взуття та перспектив його розвитку до 2021 р. та аналізом стану ринку шкіряного взуття у країнах Європи в останні роки (2014-2017 рр.).

Виклад основного матеріалу дослідження.

Відповідно до поставленого завдання дослідження сучасного ринку шкіряного взуття здійснювалось у певній послідовності.

1. Формування бази даних про стан світового ринку шкіряного взуття у 2014-2017 рр. та перспективи його розвитку до 2021 р.

Вирішення завдання з формування бази даних про стан світового ринку шкіряного взуття у 2014-2017 рр. та перспективи його розвитку до 2024 р. ми базували на тому, що в Україні практично відсутні (або відсутні у вільному доступі) офіційні дані про стан виробництва, споживання, експорт та імпорт взуття за основними ознаками його класифікації і/чи найважливішими для споживачів, а також на тому,

що опублікована у певних періодичних джерелах інформація не завжди відповідає дійсності. Тому було прийнято рішення про цілеспрямований паралельний пошук в інтернет-джерелах найновіших даних про стан виробництва, споживання, експорт, імпорт шкіряного взуття (взуття з верхом з натуральних і ненатуральних шкір та текстильних матеріалів) фахівцями-товарознавцями Львівського торговельно-економічного університету в Україні та дослідниками джерелами інформації вважалися дані спеціалізованих (профільних) моніторингових, науково-дослідних тощо установ у країнах Західної Європи, США та інших країн з розвинутою ринковою економікою та інфраструктурою збору, накопичення й аналізу інформації (наприклад, Transparency Market Research). В результаті цього з джерел [11-26] була отримана й оброблена інформація про сучасний (у 2013-2017 рр.) стан експорту та імпорту шкіряного взуття усіма країнами світу, яка подана у табл. 1-2.

Таблиця 1

Дані про експорт взуття з верхом з шкір на підошві з гуми і пластмас на світовий ринок у 2013-2017 рр.*

Країни-експортери	Експорт взуття, \$ тисяч, у роки:				
	2013	2014	2015	2016	2017
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Загальна (світова) сума	55,490,550	58,617,743	52,349,448	50,762,565	
1. Switzerland	285,419	300,525	379,580	424,366	518,437
2. United States of America	597,137	627,891	577,143	505,800	457,067
3. Brazil	514,851	491,322	441,968	471,594	445,203
4. Turkey	308,345	339,927	281,933	268,028	327,117
5. Singapore	113,254	145,523	128,869	136,159	148,060
6. Republic of Korea	90,753	81,898	78,174	73,800	74,366
7. South Africa	45,629	45,583	41,287	42,529	49,268
8. Australia	32,048	38,535	39,545	40,524	45,773
9. Japan	14,561	13,803	13,959	14,083	12,774
10. Argentina	10,268	6,094	5,698	4,558	7,476
11. NewZealand	13,393	11,795	20,992	19,343	6,585
12. Paraguay	2,854	4,150	3,888	3,077	5,178
13. Ethiopia	14,681	9,825	3,355	2,070	4,010
14. Uruguay	1,191	1,530	601	260	173
15. Zambia	455	145	104	26	134
16. Georgia	1,449	726	972	945	80
17. Madagascar	4	9	4	1	1
18. Belize	0	5	2	8	0
19. British Indian Ocean Territory	5*	2*	36*		
20. British Virgin Islands	104*	1,095*	3,072*	6,978*	
21. Brunei Darussalam	28	44	56	124	
22. Bulgaria	92,563	108,126	74,852	66,170	

1	2	3	4	5	6
23. Myanmar	61,981	63,567	78,188	101,111	
24. Belarus	28,261	29,335	19,030	28,556	
25. Cambodia	199,024	269,161	428,973	509,065	
26. Cameroon	45	1	0	136	
27. Canada	123,252	131,107	132,208	115,657	
28. CaboVerde	3	6	2	0	
29. Cayman Islands	6*		21*		
30. SriLanka	7,912	10,487	9,743	13,341	
31. Chad	1*	12*		1*	
32. Chile	16,959	19,171	12,512	9,024	
33. China	11,714,008	12,583,138	10,911,278	9,014,432	
34. Christmas Island	2*		2*	4*	
35. Cocos (Keeling) Islands			24*		
36. Colombia	20,123	15,813	14,887	16,433	
37. Comoros	0	7*	2*		
38. Congo	2	2	2*	3*	
39. Congo, Democratic Republic	9*	89*	147*	81*	
40. Cook Islands				82*	
41. Costa Rica	342	204	315	255	
42. Croatia	151,633	171,735	158,688	157,683	
43. Cuba	607*	3*	23*	2*	
44. Cyprus	9,233	8,430	10,134	7,554	
45. Czech Republic	250,722	276,360	265,315	269,442	
46. Benin	17	2	0	11	
47. Denmark	427,771	415,002	307,398	281,542	
48. Dominica	3	467*	506*	878*	
49. Dominican Republic	218,390	158,324	158,882	146,266	
50. Ecuador	2,669	3,929	775	2,320	
51. El Salvador	35,654	40,392	39,748	32,459	
52. Gambia	1	0	1	0	
53. Palestine, State	2,257	784	996	1,397	
54. Germany	2,650,520	2,842,247	2,485,827	2,648,442	
55. Ghana	43			95	
56. Gibraltar	6*				
57. Greece	34,871	34,780	30,718	37,500	
58. Greenland	0	0	0	3	
59. Grenada		8*	4*	3*	
60. Guatemala	15,411	13,840	14,314	19,913	
61. Guinea	17	0	13	0	
62. Guyana	8	9	20	7	
63. Haiti	2	3	2	2	
64. Honduras	373	101	187	316	
65. Hong Kong, China	3,122,659	2,851,899	2,454,754	1,809,559	
66. Hungary	283,739	294,849	236,413	236,741	
67. Iceland	112	171	147	114	

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
68. Indonesia	2,272,075	2,233,324	2,303,478	2,260,270	
69. Iran, Islamic Republic	4,127	7,080		3,916	
70. Iraq		0	6*	103*	
71. Ireland	21,413	22,432	23,070	22,780	
72. Israel	27,102	21,838	16,416	18,326	
73. Italy	8,839,203	9,140,975	7,693,130	7,587,274	
74. Côte d'Ivoire	111	53	48	6	
75. Jamaica	42	6	1	9	
76. Austria	609,926	648,086	543,975	516,726	
77. Bahamas	0	3	12	5	
78. Bahrain	2,898	2,847	44,833	14,349	
79. Bangladesh	308,637		482,704	628,184	
80. Armenia	1,586	779	683	726	
81. Barbados	526	774	1,825	3,139	
82. Belgium	2,287,293	2,204,811	1,946,887	1,744,078	
83. Bhutan	30*		6*	86*	
84. Bolivia	1,051	674	1,065	1,074	
85. Bosnia and Herzegovina	204,867	229,030	174,608	177,558	
86. Botswana	170	268	274	152	
87. Albania	156,837	151,907	151,207	190,464	
88. Algeria	0	7	2	0	
89. American Samoa		9*	9*	30*	
90. Andorra	1,496	784	85*	66*	
91. Angola	0	0	0	33*	
92. Antigua and Barbuda	1	3	1	1	
93. Azerbaijan	211	37	81	127	
94. Malawi	0	4	3	4*	
95. Malaysia	38,418	45,600	46,604	62,572	
96. Mali				3	
97. Malta	1,386	622	225	334	
98. Mauritania	0	0	0	7	
99. Mauritius	1,382	4,956	3,543	3,523	
100. Mexico	501,638	457,100	445,677	359,510	
101. Taipei, Chinese	20,908	23,672	20,215	16,666	
102. Mongolia	203	108	277	268	
103. Moldova	17,913	14,966	8,380	10,288	
104. Montenegro	836	907	407	506	
105. Montserrat	0	0	6*		
106. Morocco	173,527	172,336	134,638	134,019	
107. Mozambique	36	26	1	2	
108. Oman	6,321	1,665	4,655	2,907	
109. Namibia	365	354	230	322	
110. Nauru	1*	3*	6*	5*	
111. Nepal	0	3	6	34*	
112. Netherlands	1,965,061	2,011,327	1,618,450	1,561,172	

1	2	3	4	5	6
113.Curaçao	291*	539*	455*	348*	
114.Aruba	34	127	72	296	
115.Sint Maarten (Dutchpart)		2*	44*	10*	
116.New Caledonia	5	54	79	22*	
117.Vanuatu	4*	245*	186*	150*	
118.Eritrea	1*	2*	11*	1*	
119.Estonia	70,058	58,104	31,465	38,915	
120.Faroe Islands	14*				
121.Falkland Islands (Malvinas)	1*		4*		
122.Fiji	373	244	199	263	
123.Finland	109,909	103,260	67,585	50,030	
124.France	1,661,974	1,772,780	1,609,928	1,669,033	
125.French Polynesia	3	3	2		
126.French Southern and Antarctic Territories	1*	1*			
127.Djibouti		82*	62*	10*	
128.Gabon	29*	143*	32*	13*	
129.Kuwait	3,254	6,282	3,389	3,941	
130.Kyrgyzstan	384	126	186	5,375	
131.Laos	10,298	11,388	10,549	18,082	
132.Lebanon	12,807	21,419	11,632	8,231	
133.Lesotho	7,793	1,763	867	1,846*	
134.Latvia	18,950	18,327	7,534	10,865	
135.Liberia		2*	1*		
136.Libya	90*	32*		2*	
137.Lithuania	121,459	117,602	51,998	41,969	
138.Luxembourg	17,727	14,791	16,436	12,926	
139.Macao, China		23,765	6,021	23,908	
140.Peru	7,690	7,493	8,962	7,396	
141.Philippines	1,722	1,804	7,209	10,035	
142.Pitcairn	4*		1*	4*	
143.Poland	442,966	420,085	398,723	469,175	
144.Portugal	2,030,977	2,195,288	1,837,659	1,875,582	
145.Qatar	0	0	2,095	0	
146.Romania	926,462	940,833	714,828	692,150	
147.Russian Federation	56,505	83,689	63,250	65,717	
148.Rwanda	13	7	77	243	
149.Saint Helena				6*	
150.Saint Kitts and Nevis	0	0	23*	8*	
151.Anguilla	3*	48*	85*		
152.Saint Lucia	395	62	92	109	
153.St. Pierre and Miquelon	11*			2*	
154.Saint Vincent and the Grenadines	1	0	3	2	
155.Sao Tome and Principe	1	0	1	1	
156.Saudi Arabia	1,610	1,533	1,771	4,545	

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
157.Senegal	35	7	55	78	
158.Serbia	100,326	106,195	100,272	119,842	
159.Sierra Leone		0	18	0	
160.India	1,964,725	2,126,775	1,923,084	1,885,641	
161.Nicaragua	11,182	21,631	29,406	21,904*	
162.Niger	0	4	1	10	
163.Nigeria	27,735	6,516	4,712	0	
164.Niue		5*		1*	
165.Norfolk Island	1*				
166.Norway	9,446	7,287	6,707	5,981	
167.Northern Mariana Islands	7*	1*			
168.Micronesia	0		134*		
169.Marshall Islands		128*	24*	2*	
170.Pakistan	87,261	110,238	91,893	86,823	
171.Panama	264,290	336,650	292,083	289,455	
172.Papua New Guinea	109*	67*	108*	134*	
173.Kazakhstan	14,484	6,969	24,968	29,842	
174.Jordan	463	1,093	783	774	
175.Kenya	4,032	2,916	1,975*	1,787*	
176.Korea, Democratic People's Republic	60*	1*	35*	267*	
177.Slovakia	665,717	673,692	498,029	450,030	
178.Vietnam	3,639,199	4,290,750	4,661,033	6,089,832	
179.Slovenia	102,956	115,624	97,105	100,489	
180.Somalia	36*		2*	2*	
181.United States Minor Outlying Islands	138*	209*	42*	46*	
182.Burkina Faso	1	3	5	1	
183.Uzbekistan	250*	140*	417*	2,154*	
184.Venezuela, Bolivarian Republic	13	1,048*	381*	626*	
185.Wallis and Futuna Islands	3*	5*			
186.Samoa	20	54	0	2	
187.Yemen	0	2	0	6*	
188.Turkmenistan		12*	19*	3*	
189.Turks and Caicos Islands	26*	9*	14*	36*	
190.Tuvalu	1*			1*	
191.Uganda	415	363	471	828	
192.Ukraine	70,488	63,809	40,414	35,352*	
193.Macedonia, The Former Yugoslav Republic	42,589	49,074	31,444	27,772	
194.Egypt	8,469	10,593	7,984	4,456	
195.United Kingdom	1,097,486	1,213,621	1,214,860	1,180,476	
196.Tanzania, United Republic	347	233	39	19	
197.Ship stores and bunkers	233*	233*	226*	80*	
198.Free Zones	66,454*	65,557*	59,206*	69,105*	
199.Zimbabwe	786	480	1,333	437	
200.Spain	1,887,292	2,251,354	2,126,293	1,711,982	

1	2	3	4	5	6
201.Sudan			9		
202.Western Sahara			2*		
203.Suriname	0	11		53	
204.Swaziland	16	9	31	1	
205.Sweden	151,136	151,410	133,883	166,831	
206.Syrian Arab Republic	1,677*	1,074*	644*	322*	
207.Tajikistan		15	2	17	
208.Thailand	335,288	360,661	291,856	273,505	
209.Tokelau	3*	8*	13*	87*	
210.Tonga	0	0	4*	1*	
211.Trinidad and Tobago	27	31	49	15*	
212.United Arab Emirates	145,230	198,057	74,414	88,488	
213.Tunisia	283,013	288,903	241,691	243,261	

* Наведені дані не є офіційною звітністю, а зроблені оціночним методом;

■ - експорт взуття у 2016 р. перевищував \$500,000 тис.

Таблиця 2

**Дані про імпорт взуття з верхом з шкір
на підошві з гуми і пластмас на світовий ринок у 2013-2017 рр.***

Країни-імпортери	Сума імпорту, \$ тис., у роки				
	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6
Загалом у світі	56,784,665	59,265,911	54,580,693	51,019,477	
United States of America	12,735,431	13,282,718	13,360,598	11,627,603	10,703,071
Japan	1,492,809	1,420,976	1,304,320	1,268,604	1,188,953
Switzerland	901,657	967,302	962,444	1,027,185	1,123,276
Republic of Korea	709,659	847,323	899,655	888,518	974,508
Australia	772,098	811,442	800,470	790,602	793,916
Singapore	273,758	308,004	287,053	274,503	287,493
Turkey	351,106	337,290	280,482	251,420	225,563
South Africa	234,001	228,592	193,271	199,472	197,267
New Zealand	126,008	134,213	134,122	131,656	132,698
Argentina	62,449	62,007	68,022	90,716	98,509
Brazil	107,351	97,144	82,381	59,978	67,896
Uruguay	32,743	31,997	26,830	24,429	26,586
Paraguay	28,412	29,464	18,880	15,422	19,115
Georgia	22,888	23,843	19,762	18,675	18,354
Zambia	5,967	11,006	4,009	7,157	6,527
Ethiopia	1,808	3,288	2,858	3,728	3,826
Madagascar	886	1,210	1,172	1,351	1,901
Belize	561	717	874	1,064	1,111
British Indian Ocean Territory	433*	1,050*	1,198*	1,468*	
Solomon Islands	200	148	313	529	
British Virgin Islands	674*	672*	550*	462*	

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Brunei Darussalam	2,390	2,676	2,711	2,905	
Bulgaria	50,055	56,395	47,889	51,449	
Myanmar	21,381	19,033	17,622	17,346	
Burundi	534	1,222	223	317	
Belarus	95,949	116,247	79,747	96,060	
Cambodia	713	2,137	2,053	1,213	
Cameroon	2,948	3,383	3,229	4,830	
Canada	1,165,134	1,238,466	1,211,054	1,114,340	
Cabo Verde	440	623	283	220	
Cayman Islands	213*	271*	178*	226*	
Central African Republic	0	5	11	20	
Sri Lanka	4,097	10,752	14,900	18,766	
Chad	1,615*	8,675*	4,040*	1,283*	
Chile	463,051	464,546	407,499	378,432	
China	1,205,140	1,359,118	1,448,097	1,316,148	
Christmas Island	35*	16*	15*	4*	
Cocos (Keeling) Islands	2*	1,265*			
Colombia	134,013	131,832	101,219	71,735	
Comoros	30	241*	168*	311*	
Mayotte	517				
Congo	2,456	3,450	8,760*	5,785*	
Congo, Democratic Republic	6,010*	5,289*	4,826*	4,215*	
Cook Islands	39*	59*	55*	42*	
Costa Rica	42,642	35,856	38,647	35,125	
Croatia	103,628	116,895	110,358	112,261	
Cuba	22,018*	15,865*	23,532*	28,938*	
Cyprus	41,579	46,347	40,216	38,424	
Czech Republic	362,558	416,841	395,314	426,344	
Benin	238	581	1,103	273	
Denmark	601,298	633,119	515,303	550,357	
Dominica	209	288*	174*	218*	
Dominican Republic	67,508	68,982	63,559	65,981	
Ecuador	41,044	40,958	31,796	18,463	
El Salvador	20,363	19,935	20,063	17,685	
Equatorial Guinea	1,901*	2,948*	1,322*	593*	
Gambia	278	207	459	143	
Palestine, State	6,045	4,923	6,562	5,342	
Germany	4,783,927	5,090,639	4,448,559	4,301,658	
Ghana	3,023			4,598	
Gibraltar	1,177*	1,239*	1,170*	1,141*	
Kiribati	13		33	20	
Greece	212,818	236,718	193,087	195,301	
Greenland	1,950	1,476	1,244	1,300	
Grenada	96*	403*	242*	227*	
Guatemala	25,797	29,862	33,522	31,367	

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Guinea	271	1,235	421	1,088	
Guyana	917	1,249	1,243	1,721	
Haiti	2,677	1,289	809	647	
Honduras	9,797	11,380	12,211	14,692	
Hong Kong, China	3,087,495	3,059,742	2,724,404	2,164,209	
Hungary	184,877	212,213	188,002	196,759	
Iceland	16,396	17,305	15,303	17,919	
Indonesia	80,708	70,377	76,641	82,255	
Iran, Islamic Republic	232	361		1,991	
Iraq		9,356	35,922*	35,057*	
Ireland	164,613	182,511	175,633	182,019	
Israel	306,803	340,133	322,561	325,775	
Italy	3,247,211	3,344,127	2,793,101	2,793,272	
Côte d'Ivoire	4,971	3,937	4,005	4,193	
Jamaica	2,603	2,765	2,808	1,823	
Austria	916,116	1,032,535	821,638	832,018	
Bahamas	2,627	2,756	2,565	2,933	
Bahrain	20,684	27,741	35,521	33,671	
Bangladesh	7,090		4,181	9,079*	
Armenia	12,106	12,591	9,381	9,380	
Barbados	1,973	2,090	2,724	3,320	
Belgium	1,904,337	1,985,033	1,803,653	1,768,953	
Bermuda	1,764	2,165	2,096	2,000	
Bhutan	138*	59*	84*	70*	
Bolivia	21,224	24,377	22,959	16,802	
Bosnia and Herzegovina	47,522	50,312	51,993	51,882	
Botswana	11,111	11,086	8,538	7,658	
Afghanistan	8,263	13,787	14,232	26,533	
Albania	7,600	7,277	8,011	8,097	
Algeria	35,698	54,743	54,115	48,444	
Andorra	14,836	15,408	10,527*	11,498*	
Angola	29,214	30,764	21,021	21,094*	
Antigua and Barbuda	107	104	82	76	
Azerbaijan	4,520	5,092	3,070	26,227	
Malawi	3,657	932	2,998	1,566*	
Malaysia	97,369	105,089	161,921	169,975	
Maldives	1,409	806	525	420	
Mali				333	
Malta	10,783	10,899	11,083	11,886	
Mauritania	297	136	48	248	
Mauritius	11,881	16,104	12,665	15,001	
Mexico	291,535	294,339	262,028	249,464	
Taipei, Chinese	240,058	267,915	282,325	252,470	
Mongolia	10,071	9,372	8,241	8,447	
Moldova	15,444	10,252	6,231	8,327	

1	2	3	4	5	6
Montenegro	23,351	24,015	17,455	18,286	
Montserrat	39	17	17*	23*	
Morocco	36,906	44,725	36,531	35,948	
Mozambique	5,656	6,054	9,743	7,249	
Oman	29,750	40,336	48,071	29,111	
Namibia	11,821	9,550	12,474	9,814	
Nauru	120*	44*	6*	38*	
Nepal	2,132	3,807	1,557	2,741*	
Netherlands	2,206,321	2,186,300	2,088,864	2,119,013	
Curaçao	4,020*	4,119*	3,840*	4,020*	
Aruba	6,471	8,396	6,642	4,612	
Sint Maarten (Dutchpart)	2,685*	2,963*	3,057*	2,811*	
Bonaire, Sint Eustatius and Saba	69*	64*	119*	97*	
New Caledonia	7,506	7,348	7,365	4,000*	
Vanuatu	168*	327*	113*	206*	
Eritrea	139*	116*	25*	50*	
Estonia	83,689	92,232	49,969	51,450	
Faroe Islands	1,870*	1,881*	1,594*	1,685*	
Falkland Islands (Malvinas)	27*	56*	24*	76*	
Fiji	2,718	3,153	3,212	3,104	
Finland	177,008	156,288	121,109	118,936	
France	3,810,785	3,975,550	3,492,381	3,529,489	
French Polynesia	1,951	2,179	1,962	1,809*	
French Southern and Antarctic Territories		8*	110*	5*	
Djibouti	1,186*	1,875*	6,344*	14,271*	
Gabon	5,605*	6,422*	4,085*	2,627*	
Kuwait	183,666	128,059	122,322	113,804	
Kyrgyzstan	5,558	4,812	9,219	12,224	
Laos	2,303	166	415	287	
Lebanon	86,927	86,389	90,113	83,068	
Lesotho	4,839	5,187	4,317	4,997*	
Latvia	71,422	76,495	57,301	58,301	
Liberia	1,011*	802*	766*	493*	
Libya	32,024*	28,455*	14,241*	12,053*	
Lithuania	109,777	142,687	105,107	99,236	
Luxembourg	76,721	77,423	64,241	58,724	
Macao, China		136,825	153,772	26,923	
Peru	85,595	87,211	80,021	73,967	
Philippines	34,543	48,030	52,008	42,341	
Pitcairn				22*	
Poland	590,689	671,478	623,239	617,543	
Portugal	240,401	254,898	237,387	243,318	
Guinea-Bissau	33*	267*	48*	77*	
Timor-Leste	326	219*	165*	109*	
Qatar	74,616	95,858	105,286	104,456	

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Romania	148,382	162,441	138,700	164,760	
Russian Federation	2,155,570	1,854,817	1,160,007	1,103,630	
Rwanda	791	2,070	2,004	1,872	
Saint Helena	88*	111*	107*	76*	
Saint Kitts and Nevis	109	170	610*	469*	
Anguilla	17*	69*	24*	30*	
Saint Lucia	719	613	486	353	
St. Pierre and Miquelon	208*	193*	104*	114*	
Saint Vincent and the Grenadines	212	157	127	202	
Sao Tomeand Principe	252	275	341	294	
Saudi Arabia	216,931	224,575	172,570	169,754	
Senegal	4,095	4,625	1,758	1,802	
Serbia	51,100	49,241	43,803	41,428	
Seychelles	511	443	663	664	
Sierra Leone		1,524	1,174	632	
India	85,378	82,844	76,343	82,422	
Nicaragua	10,175	11,373	10,343	10,850*	
Niger	556	591	698	388	
Nigeria	6,927	4,783	2,542	6,523	
Niue	18*	16*	6*	10*	
NorfolkIsland	172*	152*	108*	114*	
Norway	356,519	323,077	289,587	278,611	
Northern Mariana Islands	1,112*	1,150*	1,403*	1,497*	
Micronesia, Federated States	3	6*	18*	19*	
Marshall Islands	7*	37*	4*	4*	
Palau		81	35	67	
Pakistan	20,799	21,099	18,951	13,998	
Panama	289,584	390,302	395,057	339,206	
Papua New Guinea	7,862*	7,587*	9,800*	5,481*	
Slovakia	262,669	293,609	247,224	226,382	
Vietnam	22,029	22,901	28,176	54,447*	
Slovenia	97,710	120,123	97,891	101,781	
Somalia	1,041*	365*	8,397*	6,585*	
Kazakhstan	173,813	162,207	98,410	71,961	
Jordan	8,515	7,475	8,904	12,973	
Kenya	6,887	9,284	25,617*	26,898*	
Korea, Democratic People's Republic	35,709*	38,349*	13,985*	11,161*	
United States Minor Outlying Islands	5,946*	3,983*	3,956*	4,630*	
Burkina Faso	1,872	2,425	438	789	
Uzbekistan	8,974*	7,693*	5,775*	6,197*	
Venezuela, Bolivarian Republic	58,708	56,826*	54,192*	17,547*	
Wallis and Futuna Islands	24*	81*	71*	9*	
Samoa	261	158	166	104	
Yemen	1,267	1,711	2,663	3,376*	
Turkmenistan	5,753*	7,482*	5,217*	5,994*	

1	2	3	4	5	6
Turks and Caicos Islands	99*	183*	258*	150*	
Tuvalu	6*	26*	23*	11*	
Uganda	2,514	2,160	2,512	15,827	
Ukraine	222,841	128,439	70,741	128,592*	
Macedonia, The Former Yugoslav Republic	14,331	14,211	13,594	13,629	
Egypt	20,214	21,002	27,010	14,668	
United Kingdom	3,411,532	3,807,261	3,746,950	3,193,804	
Tanzania, United Republic	2,685	4,239	3,458	6,518	
Ship stores and bunkers	178*	252*	151*	411*	
Free Zones	9,417*	12,212*	16,952*	17,039*	
Zimbabwe	4,209	4,351	4,303	2,977	
Spain	1,130,390	1,246,076	1,131,200	1,138,185	
South Sudan	142*	1,056*	228*	561*	
Sudan			689	3,006*	
Suriname	1,247	1,332		1,297	
Swaziland	4,248	4,589	3,983	5,121	
Sweden	455,487	454,990	396,392	444,266	
Syrian Arab Republic	1,689*	6,785*	5,020*	7,869*	
Tajikistan		1,047	1,154	1,791	
Thailand	91,654	95,930	101,602	95,193	
Togo	191	128	105	144	
Tokelau	14*		11*		
Tonga	118	50	29*	190*	
Trinidad and Tobago	9,200	8,916	9,311	8,889*	
United Arab Emirates	926,450	1,053,624	687,753	586,371	
Tunisia	17,763	16,365	14,526	16,210	

*Дані, які не є офіційною звітністю, а зроблені оціночним методом;

■ - імпорт у 2016 р. перевищував \$500 000 тис.

2. Формування бази даних про перспективи розвитку світового ринку шкіряного взуття до 2021 р.

Прогнози за основними показниками розвитку світового ринку взуття за регіонами та найбільшими виробниками взуття у цих регіонах, сформовані за результатами аналізу даних [11-21], подані у табл. 3.

Таблиця 3

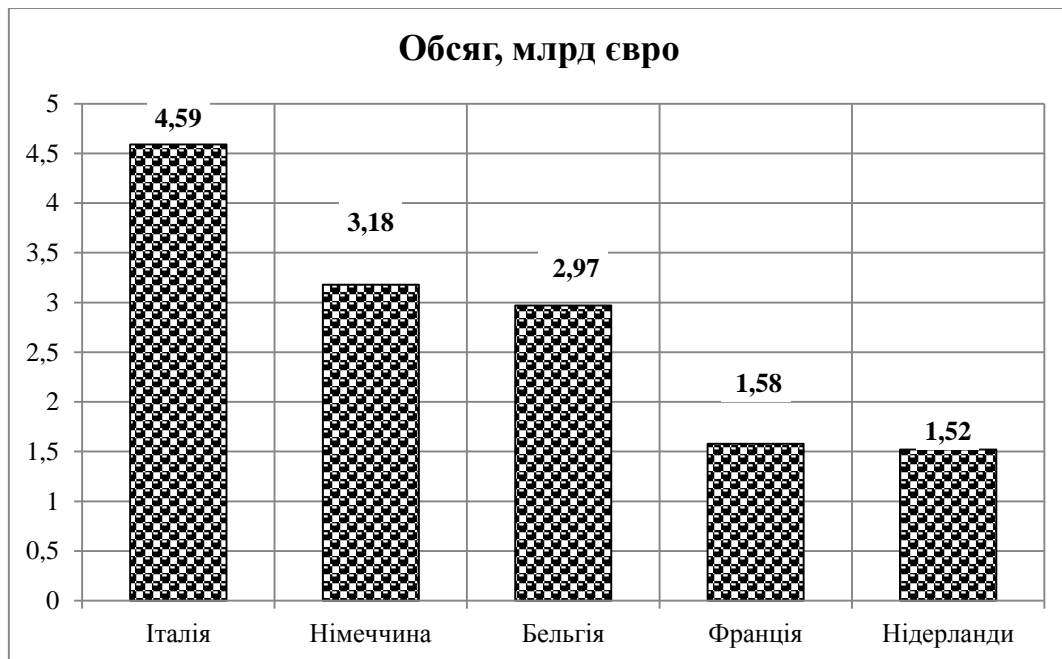
Перспективи розвитку світового ринку взуття у 2018-2021 рр.

Регіон, країна	Обсяг ринку, \$, млн.	Зростання* ринку, %	Найбільший сегмент ринку** \$, млн.	Продаж взуття на 1 населення, \$
1	2	3	4	5
Всього у світі	357930	4,2	шв189773	69,68
Північна Америка, всього, у т.ч.:	90446	2,5	шв39244	247,99
Канада	6664	1,1	шв4694	180,74
США	83782	2,6	шв34,550	255,55
Європа, всього, у т.ч.:	107710	2,8	шв52 274	159,61
Австрія	2422	1,3	шв1223	274,45
Бельгія	1614	0,7	шв1301	140,55

1	2	3	4	5
Хорватія	382	2,3	ст190	92,67
Чехія	960	3,3	шв448	91,00
Данія	1159	1,2	шв627	200,36
Естонія	187	6,1	шв110	143,77
Фінляндія	798	2,5	ст364	144,34
Франція	9992	0,3	шв4786	148,59
Німеччина	14557	2,0	шв6267	176,11
Греція	1835	6,0	шв794	171,26
Угорщина	656	4,9	ст285	67,33
Ірландія	695	3,0	ст284	142,87
Італія	14152	2,2	шв7376	234,16
Латвія	275	3,2	шв145	141,47
Литва	454	3,2	шв242	160,26
Нідерланди	2937	1,0	шв1322	171,41
Норвегія	1133	1,6	шв852	212,30
Польща	3778	3,8	шв1593	99,85
Португалія	2480	3,4	шв1362	242,04
Румунія	996	5,8	шв603	51,51
РФ	16059	4,6	шв6314	111,53
Сербія	323	5,1	шв148	45,50
Словаччина	638	3,0	шв434	117,58
Словенія	264	0,2	шв147	127,93
Іспанія	8588	3,5	шв4443	184,01
Швеція	1544	1,2	шв613	153,48
Швейцарія	2435	1,3	шв2001	286,01
Об'єднане Королівство	15903	3,6	шв7919	239,65
Азія, всього, у т.ч.:	107159	5,3	шв71631	30,58
Китай	61117	4,8	шв48728	44,04
Гонконг	1858	6,1	шв1145	201,75
Індія	16980	10,1	ст9769	12,54
Індонезія	3780	7,9	шв2368	14,13
Японія	12967	1,9	шв7601	102,73
Малайзія	1194	8,6	ав474	37,10
Філіппіни	1684	4,6	шв1297	15,72
Сінгапур	866	3,4	шв688	149,96
Південна Корея	4769	0,2	шв3717	92,32
Таїланд	1661	1,1	шв1235	23,91
В'єтнам	631	5,4	шв545	6,66
Латинська Америка, всього, у т.ч.:	37284	7,9	шв18741	96,31
Аргентина	3688	9,8	шв1674	82,45
Бразилія	26233	8,2	11662	124,19
Мексика	7353	5,7	шв5805	56,11
Австралія	4985	5,2	шв3295	201,44
Африка і Близький Схід всього, у т.ч.:	10357	8,2	шв4589	57,01
Ізраїль	1028	6,1	шв669	116,45
Саудівська Аравія	3342	6,5	ст1838	99,58
ПАР	2165	5,7	шв960	37,83
Туреччина	3822	11,4	шв1880	46,58

*CAGR 2018-2021 рр.

**шв – шкіряне взуття; ст – сандалі, текстильне та ін. легке взуття; ав – атлетичне (тренінгове)

Рис. 1. Експорт взуття країнами ЄС (перша половина 2017 р.)

3. Аналіз європейського ринку взуттєвих товарів

Аналіз даних [11-26] і табл. 1-3 дозволяє стверджувати, що європейський ринок взуттєвих товарів в останні 3 роки можна вважати стабільним за рівнем функціонування, але вкрай нерівномірним за концентрацією виробництва, оскільки 2/3 всього сучасного виробництва взуття в ЄС зосереджені у трьох країнах: Італії, Іспанії, Португалії (при цьому Італії належить майже 50% виробництва взуття у країнах ЄС, а Іспанія та Португалія займають приблизно по 12%).

З іншого боку, аналіз означених джерел показує, що сучасну європейську взуттєву індустрію формує значна кількість малих підприємств, які розташовані у різних регіонах. У свою чергу, більшість великих (за обсягами виробництва) компаній перейшли до глибокого опанування вузьких ринкових сегментів та ніш, орієнтування на вузьку виробничу спеціалізацію та інші ефективні у сучасних ринкових умовах напрями діяльності. Завдяки цьому досягається дуже високий рівень споживних властивостей взуття, яке виготовлене у країнах ЄС, оскільки виробники у ньому вдало поєднують якість матеріалів і виробничого процесу, сучасний дизайн і стиль. Наслідком таких особливостей є те, що сучасне взуття, виготовлене у країнах ЄС, дуже популярне у світі.

Наприклад, дані табл. 1 показують, що протягом першої половини 2017 р. країни ЄС загалом експортували взуття на суму €20,56 млрд, що забезпечило рекордне зростання (майже 7,0%) порівняно з аналогічним періодом 2016 р. При цьому 83,3% всього експорту взуття ЄС забезпечують 8 країн (€, млрд): Італія (4,59), Німеччина (3,18), Бельгія (2,97), Франція (1,58), Нідерланди (1,52), Іспанія (1,43), Португалія (0,96), Великобританія (0,91) – рис. 1.

У всіх перелічених (рис. 1) країнах, окрім Великобританії, спостерігається зростання експорту взуття в першому півріччі 2017 р. Крім того, варто виокремити Німеччину, яка виділяється в цій групі

зі зростанням на 26,2% у загальній частці експорту. Але, якщо фактично у першому півріччі 2016 р. Італія експортувала взуття на €4,44 млрд, що майже вдвічі перевищує загальну вартість експорту взуття з Німеччини за цей час (€2,52 млрд), то у першому півріччі 2017 р. продаж взуття з Італії за кордон перевищував лише в 1,4 рази вартість експорту взуття з Німеччини.

У 1-му півріччі 2016 р. Португалія експортувала понад 43 млн пар взуття вартістю понад €959,7 млн, збільшивши обсяг експорту у кількості – на 7,4% і у вартості – на 6,4%. В першій половині 2017 р. Португалія експортувала на ринок ЄС 38,2 млн пар взуття загальною вартістю €829,8 млн, але порівняно з 2016 р. частка Португалії в експорті взуття на ринок ЄС зменшилася на 0,9% (із 87,4% до 86,5%). Основні споживачі португальського взуття в ЄС (€, млрд): Франція (202,9), Німеччина (181,4), Нідерланди (136,0), Іспанія (90,9), Великобританія (57,0).

За даними Італійської взуттєвої асоціації (“Assocalza turifici”) експорт взуття з Італії за перші 8 міс. 2017 р. перевищив €6,2 млрд, що більше, ніж в аналогічному періоді попереднього року, на 2,2% у вартості і на 1,4% в обсязі, незважаючи на зменшення обсягів експорту до Німеччини на 2,9%. У 2017 р. частка експорту італійського взуття в усьому експорті до США перевищила 6%, а експорт у 2017 р. до Канади зменшився (порівняно з 2016 р.) на 5,4%. Експорт італійського взуття в 2017 р. у країни Азії скоротився на 6,8%, що пояснюється негативними тенденціями на ринку Гонконгу та Японії, до яких в цей період зменшився імпорту взуття майже на 12%. Виробництво взуття в Італії за перші 9 міс. зросло на 0,7% в обсязі та на 2,1% у вартості. Такі відносно повільні темпи зростання виробництва взуття в Італії пояснюють змінами внутрішнього споживання – зростання на 0,4% у вартості, але зменшення на 0,3% в обсязі; при цьому кількість взуттєвих фабрик в Італії з січня до вересня 2017 р.

зменшилася на 2%, або майже на 100 одиниць, але кількість працівників зросла на 0,4%.

Одним з найбільших взуттєвих торговельних майданчиків в Європі вважається Бельгія, яка в першій половині 2017 р. імпортувала 166 млн пар взуття загальною вартістю €1,8 млрд., що підтверджує зменшення обсягу на 0,5% у кількості і на 4,0% у вартості порівняно з аналогічним періодом 2016 р. Експорт взуття з Бельгії майже цілком орієнтований на країни ЄС, і ця позиція була підсилена в першому півріччі 2017 р.: 98% експорту взуття з Бельгії спожили країни ЄС, що більше на 1% порівняно з аналогічним періодом 2016 р. Найбільший попит бельгійське взуття має у Нідерландах (20%), Франції (16%) і Німеччині (15%).

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Формування бази даних про стан і перспективи розвитку світового ринку взуття дозволяє надати усім фахівцям у даній галузі (виробникам, торгівлі, науково-дослідним і навчальним закладам) потрібну для їх ефективної діяльності інформацію. Аналіз стану світового ринку взуття дозволяє глибше розуміти його проблеми та прогнозувати перспективи. Достовірними джерелами для отримання об'єктивної інформації про стан і перспективи розвитку ринку взуття є спеціалізовані дослідницькі заклади у країнах з розвинутою ринковою економікою, які розміщують результати своїх досліджень у мережі Інтернет. Актуальними ми вважаємо подальший аналіз сформованої нами бази даних про сучасний світовий ринок шкіряного взуття та перспективи його розвитку до 2021 р., аналіз місця України та Польщі на світовому ринку шкіряного взуття, а також аналіз нинішнього місця України (як майбутнього учасника євроринку) на європейському ринку взуттєвих товарів та порівняння сучасного ринкового місця України та Польщі, яка є не лише найближчим сусідом і дуже схожою за багатьма параметрами державою, але і одним з найбільш успішних молодих учасників євроринку.

The research work has been carried out within project: "Use of bamboo extract and fibres in the elements of leather, textile and combined leather and textile children's footwear" financed by the National Centre for Research and Development (Agreement No. LIDER/16/0091/L-8/16/NCBR/2017).

ЛІТЕРАТУРА

1. Зыбин Ю. П. Конструирование изделий из кожи (Обувь и ее конструирование) / Ю. П. Зыбин. – М. : Гизлегпром, 1963. – 315 с.
2. Коновал В. П. Взуттєва справа в Європі та світі не вмирає, але продовжує хворіти / В. П. Коновал // Легка промисловість. – 1998. – № 4. – С. 50-51.
3. Кушнір М. К. Кафедри товарознавства непродовольчих товарів – 55 років / М. К. Кушнір // Вісник Львівської комерційної академії. – Вип. 5. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2002. – С. 205-214. (Серія товарознавча).
4. Gawrońska A., Cygański R. Analiza sytuacji finansowej przemysłu skórzanego w Polsce w latach 2000-2005.

5. Przyjemka L. Perspektywy rozwoju i zagrożenia dla krajowego i europejskiego przemysłu obuwniczego i skórzanego w czasach globalizacji – rozdział w monografii *Obuwie Bezpieczeństwo Funkcjonalność*. – Kraków, 2012.

6. Кушнір М. К. Методологічні основи системного підходу як методу товарознавства / Кушнір М. К. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2002. – 28 с.

7. European Footwear Sector: Structure, Social Dialogue, Future, Report 2015.

8. Товари і ринки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knteu.kiev.ua/blog/read/?pid=3693&uk>.

9. Беднарчук М. С. Товарознавчі аспекти формування національного ринку взуття : монографія / М. С. Беднарчук. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2009. – 476 с.

10. Попович Н. І. Проблеми національного ринку взуття / Н. І. Попович // Товарознавчий вісник : збірник наукових праць; Луцький національний технічний університет. – Луцьк : Редакційно-видавничий відділ ЛНТУ, 2011. – С. 227-233.

11. Footwear Industry 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.reportlinker.com/market-report/Footwear/6155/Footwear?utm_source=adwords1&utm_medium=cpc&utm_campaign=RLSA_Clothing_And_Textile&utm_adgroup=RLSA_Footwear&gclid=Cj0KCQjw3v3YBRCOARIsAPkLbK7ON1sA_g2QqTH37vt2nZFHIKL3KHipZnd0IYA0aN-dzhRzeRQCL6YaAkGUEALw_wcB.

12. Purchase Market Reports Online [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://staging.brgbuildingsolutions.com/home/buyreports.aspx?gclid=Cj0KCQjw3v3YBRCOARIsAPkLbK7R0NRortQ3sDfQo8upMr3yLSFq_03EcH8GgdUqBJPrdGZMxHPM8saApLZEALw_wcB.

13. Footwear Market by Type (Athletic, Non Athletic), Mode of Sale (Retail Sales, Online Sale) and Material (Leather, Nonleather) – Global Opportunity Analysis and Industry Forecast, 2014-2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.alliedmarketresearch.com/footwear-market>.

14. The final remarks of the UITIC Congress in Porto [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldfootwear.com/>.

15. World Footwear Market Report 2018 – Research And Markets. com [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.businesswire.com/news/home/20180117006045/en/World-Footwear-Market-Report-2018-ResearchAndMarkets.com>.

16. Global Footwear Industry [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.prnewswire.com/news-releases/global-footwear-industry-300540003.html>.

17. Global Footwear Manufacturing – Global Market Research Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ibisworld.com/industry-trends/global-industry-reports/manufacturing/footwear-manufacturing.html>.

18. World Footwear [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.linkedin.com/company/world-footwear/>.

19. BD to be leading actor in global footwear market, say experts [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://thefinancialexpress.com.bd/economy/bd-to-be-leading-actor-in-global-footwear-market-say-experts-1510771658>.

20. <https://www.gpw.pl/en-home>.

21. <https://stat.gov.pl/en/>.

22. Statistical Yearbook of the Republic of Poland 2010-2015, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa.

23. Yearbook of Foreign Trade Statistics of Poland 2010-2015, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa.

24. Piekut M. Komparatywna analiza wydatków na odzież i obuwie w europejskich gospodarstwach domowych, Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania. - 36 (1), 2014.

25. World Footwear Yearbook 2017 (data up to 2016), APICCAPS, Porto, 2017.

26. Swiatbotow.eu 25.02.2016: CRIF Polska: Zdolność kredytowa CCC to około 300 mln złotych. Spółka jest dziś wartą ponad 5 mld zł.

REFERENCES

1. Zybyn, Yu. P. (1963), Konstruyrovanye yzdel'nykh kozhy (Obuv' y ee konstruyrovanye), Hyzlehprom, M., 315 s.

2. Konoval, V. P. (1998), Vzuttieva sprava v Yevropi ta sviti ne vmyraie, ale prodovzhuie khvority, Lehka promyslovist', № 4, s. 50-51.

3. Kushnir, M. K. (2002), Kafedri tovaroznavstva neprodovol'chyykh tovariv – 55 rokiv, Visnyk L'vivs'koi komertsijnoi akademii, vyp. 5. Vydavnytstvo L'vivs'koi komertsijnoi akademii, L'viv, s. 205-214. (Seriia tovaroznavcha).

4. Gawrońska A. and Cygański R. Analiza sytuacji finansowej przemysłu skózanego w Polsce w latach 2000-2005.

5. Przyjemska L. (2012), Perspektywy rozwoju i zagrożenia dla krajowego i europejskiego przemysłu obuwicznego i skózanego w czasach globalizacji – rozdział w monografii Obuwie Bezpieczeństwo Funkcjonalność, Kraków.

6. Kushnir, M. K. (2002), Metodolohichni osnovy systemnoho pidkhotu iak metodu tovaroznavstva, Vydavnytstvo L'vivs'koi komertsijnoi akademii, L'viv, 28 s.

7. European Footwear Sector: Structure, Social Dialogue, Future, Report 2015.

8. Tovary i rynky, available at: <https://knteu.kiev.ua/blog/read/?pid=3693&uk>.

9. Bednarchuk, M. S. (2009), Tovarovnavchi aspekty formuvannia natsional'noho rynku vzuttia, Vydavnytstvo L'vivs'koi komertsijnoi akademii, L'viv, 476 s.

10. Popovych, N. I. (2011), Problemy natsional'noho rynku vzuttia, Tovarovnavchyj visnyk :

zbirnyk naukovykh prats'; Luts'kyj natsional'nyj tekhnichnyj universytet, Redaktsijno-vydavnychyj viddil LNTU, Luts'k, s. 227-233.

11. Footwear Industry 2018, available at: https://www.reportlinker.com/market-report/Footwear/6155/Footwear?utm_source=adwords1&utm_medium=cpc&utm_campaign=RLSA_Clothing_And_Textile&utm_adgroup=RLSA_Footwear&gclid=Cj0KCQjw3v3YBRCOARIsAPkLbK7ON1sA_g2QqTH37vt2nZFHIKL3KHiPznd0IYA0aN-dzhRzeRQCL6YaAkGUEALw_wcB.

12. Purchase Market Reports Online, available at: http://staging.brgbuildingsolutions.com/home/buyreports.aspx?gclid=Cj0KCQjw3v3YBRCOARIsAPkLbK7R0NRortQ3sDfgo8upMr3yLSFq__03EcH8GgdUqBJPrdGZMxHPM8saApLZEALw_wcB.

13. Footwear Market by Type (Athletic, Non Athletic), Mode of Sale (Retail Sales, Online Sale) and Material (Leather, Nonleather) – Global Opportunity Analysis and Industry Forecast, 2014-2020, available at: <https://www.alliedmarketresearch.com/footwear-market>.

14. The final remarks of the UITIC Congress in Porto, available at: <https://www.worldfootwear.com/>.

15. World Footwear Market Report 2018 – Research And Markets. com, available at: <https://www.businesswire.com/news/home/20180117006045/en/World-Footwear-Market-Report-2018-ResearchAndMarkets.com>.

16. Global Footwear Industry, available at: <https://www.prnewswire.com/news-releases/global-footwear-industry-300540003.html>.

17. Global Footwear Manufacturing – Global Market Research Report, available at: <https://www.ibisworld.com/industry-trends/global-industry-reports/manufacturing/footwear-manufacturing.html>.

18. World Footwear, available at: <https://www.linkedin.com/company/world-footwear/>.

19. BD to be leading actor in global footwear market, say experts, available at: <https://thefinancialexpress.com.bd/economy/bd-to-be-leading-actor-in-global-footwear-market-say-experts-1510771658>.

20. <https://www.gpw.pl/en-home>.

21. <https://stat.gov.pl/en/>.

22. Statistical Yearbook of the Republic of Poland 2010-2015, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa.

23. Yearbook of Foreign Trade Statistics of Poland 2010-2015, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa.

24. Piekut M. Komparatywna analiza wydatków na odzież i obuwie w europejskich gospodarstwach domowych, Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 36 (1), 2014.

25. World Footwear Yearbook 2017 (data up to 2016), APICCAPS, Porto, 2017.

26. Swiatbotow.eu 25.02.2016: CRIF Polska: Zdolność kredytowa CCC to około 300 mln złotych. Spółka jest dziś wartą ponad 5 mld zł.